

Handbok för säkra hänvisningar

Svenska Röda Korset

En handbok för dig som möter personer
i behov av stöd och hjälp.

Vad är en hänvisning?	4
Att tänka på för en säker hänvisning	4
Att inte orsaka skada eller bidra till andra negativa konsekvenser	4
Tillgänglighet	4
Värdighet och respekt	5
Icke-diskriminering	5
Konfidentialitet	5
Särskild utsatthet	6
Hänvisning på distans	6
De åtta stegen till en säker hänvisning	7
Steg 1: Identifiera problemet: vad behöver den hjälpsökande?	7
Steg 2: Identifiera vilken organisation, myndighet eller annan aktör som kan möta den hjälpsökandes behov	8
Steg 3: Kontakta dem vi hänvisar till för att kontrollera deras kapacitet och lämplighet	8
Steg 4: Förklara hänvisningen för den hjälpsökande	8
Steg 5: Dokumentera samtycke	8
Steg 6: Gör hänvisningen	9
Steg 7: Uppföljning med den hjälpsökande och den mottagande aktören	9
Steg 8: Inhämtad information och sekretess	9
Om en hänvisning inte är möjlig	9
Bilagor	10

Säkra hänvisningar

Inledning

Röda Korset i Sverige och internationellt gör mycket men kan ibland inte göra allt. Vi har alla begränsningar, både i uppdraget som rödakorsare och som människor. Röda Korset som organisation har också bestämt att vissa områden är mer prioriterade än andra. När Röda Korset inte har möjlighet att ge stöd så tar vi hjälp av andra och hänvisar till de aktörer som har mer specialiserade kunskaper och annan förmåga att ge stöd. Det omfattar ofta tjänster som faller utanför Röda Korsets uppdrag och verksamheter.

När vi hänvisar personer i behov av hjälp någon annanstans finns det en del att tänka på. Våra hänvisningar ska kännas trygga och pålitliga och de ska göras utifrån våra grundprinciper, med ansvar för den hjälpsökande, dig själv och förtroendet för Röda Korset. Den här handboken ger råd och stöd kring hur vi kan hänvisa på ett säkert och tryggt sätt. Rekommendationerna gäller alla som representerar Röda Korset och vänder sig särskilt till dig som möter personer i behov av stöd och hjälp.

Vi arbetar utifrån våra grundprinciper för att förhindra och lindra människors lidande. Vi skyddar liv och hälsa och säkerställer respekt för varje människas värde. Vi har alltid ett ansvar att agera när vi som rödakorsare träffar en person som behöver hjälp eller stöd av något slag eller när oro finns kring att barn far illa. Att hänvisa till en myndighet eller en annan organisation med det ytterska ansvaret och/eller med större möjlighet att hjälpa till, är också att agera om hänvisningen görs med omsorg, ansvar och kunskap om vad andra aktörer kan bidra med.

Röda Korsets skyddspolicy¹ anger dessutom att organisationen ska ha ett grundläggande skyddsperspektiv i samtliga verksamheter. Ett grundläggande skyddsperspektiv innebär att ha förmågan att identifiera de skyddsbehov som kan uppstå i en verksamhet, dokumentera dem och vidta relevanta åtgärder för att skydda berörda individer mot kränkningar av deras rättigheter. En viktig del i att ha ett grundläggande skyddsperspektiv i verksamheterna är att kunna hänvisa till andra aktörer på ett säkert sätt.

¹ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Svenska Röda Korsets Skyddspolicy"

Vad är en hänvisning?

En hänvisning innebär att hjälpa en person att vända sig till någon annan, en myndighet eller organisation som du anser har bättre möjlighet att hjälpa personen med ett särskilt behov. Du kan till exempel behöva hänvisa till Migrationsverket för någon som vill ansöka om asyl, till socialtjänsten för hjälp med uppehälle, till polisen, kommunen eller Försäkringskassan. Du kan också behöva hänvisa till andra organisationer som driver skyddade boenden eller härbärgen, delar ut mat och kläder eller ger finansiellt stöd.

Många gånger kan du hänvisa till andra delar av Röda Korset, till exempel för migrationsrådgivning eller till vår vårdförmedling. Röda Korsets behandlingscenter för krigsskadade och torterade finns också tillgängliga för råd och stöd. Flera kretsar ger numera också stöd till tak över huvudet, kläder och mat. Men människor som vänder sig till Röda Korset kan ha behov av hjälp inom en mängd andra områden.

Att tänka på för en säker hänvisning

Som ett stöd finns nedan några råd som är särskilt viktiga att tänka på när vi hänvisar personer till andra myndigheter eller organisationer:

Att inte orsaka skada eller bidra till andra negativa konsekvenser

Ibland kan handlingar som är tänkta att vara hjälpsamma ändå få negativa konsekvenser. Både vad vi gör och vad vi säger har en påverkan på personen vi försöker hjälpa eller stötta. Så hur kan vi vara säkra på att det vi gör är rätt? Även med de bästa avsikter kan det uppkomma situationer när vi vill försäkra personen framför oss om att allt ska ordna sig. Men det kan vi ju inte alltid veta och vi har många gånger inte heller makten att påverka. Var istället öppen och ärlig med våra begränsningar när sådana finns.

- Vidta inga åtgärder som kan skada den hjälpsökandes hälsa, säkerhet eller rättigheter – eller dig själv.
- Involvera personen i beslut om hänvisningar. Det finns exempelvis personer som till varje pris vill undvika att träffa polis eller annan myndighet.
- Lova aldrig något som du inte kan hålla.
- Ge inte råd om du inte är säker på din sak.
- Se till att alltid ha en uppdaterad hänvisningslista över aktörer som kan hjälpa till på olika sätt.
- Hänvisa bara dit du tror att personen kan få vidare stöd, detta för att undvika att personen slussas runt från aktör till aktör.
- Hjälp till att ringa eller följ gärna med personen till mötet med andra organisationer/aktörer om personen så önskar och det är möjligt.

Tillgänglighet

Upprätta gärna en hänvisningslista med information om vem som gör vad att ha lättillgängligt för samverkan med andra aktörer i kommunen.³ Om det har upprättats en hänvisningslista över myndigheter och andra organisationer, kanske i samband med behovsanalys, är det viktigt att listan hålls uppdaterad. En mall har bifogats sist i handboken och kan användas för en viss verksamhet eller för hela kretsens kontaktnät.

- Försök undvika att hänvisa till tjänster som innebär en kostnad för den hjälpsökande om inte kretsen har möjlighet att bistå med utgiften, men om det inte kan undvikas, var tydlig och förklara att tjänsten kostar pengar. Läs gärna mer i vår riktlinje för materiellt bistånd.²
- Se till att tjänsten du hänvisar till är seriös, säker och trygg för den hjälpsökande och att det finns förutsättningar för att personen ska kunna få hjälp.

² <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Svenska Röda Korsets Riktlinjer för materiellt bistånd"

³ För tips på hänvisningsguider, se <https://rodakorset.se>, sök "Hänvisningsguider"

Värdighet och respekt

- Låt personen som berörs vara delaktig i beslut om hänvisning i största möjliga utsträckning också för att ha kontroll över sin egen situation.
- Fråga den hjälpsökande vad hen vill så att ni är överens innan du vidtar några åtgärder.
- Undvik att övertyga den hjälpsökande till att lämna samtycke.
- Förklara tydligt hänvisningsprocessen, inklusive följderna av den, för den hjälpsökande och andra som är involverade.
- Undvik att anta att du vet vad den hjälpsökande behöver.

Icke-diskriminering

Röda Korset skall vara en välkomnande och medmänsklig organisation, som är fri från alla former av diskriminering, rasism, intolerans och andra avhumaniserade åsikter. Vi behandlar alla vi möter med respekt och värdighet utifrån grundläggande mänskliga rättigheter, organisationens grundprinciper, våra stadgar och vår uppförandekod. Vi tillhandahåller stöd som är baserat på behov utan diskriminering. Ta gärna del av Röda Korsets antidiskrimineringspolicy.⁴

Konfidentialitet

Före ett samtal bör du tala om för den hjälpsökande att informationen delas med Röda Korset i förtroende men att det kan brytas om

- det finns en risk att personen kommer att skada sig själv eller andra;
- ett barn riskerar att fara illa⁵;
- det finns en annan skyldighet att rapportera utifrån svensk lagstiftning.

- Berätta för den hjälpsökande om dessa bestämmelser innan hen har börjat dela information. Det måste finnas en möjlighet för personen att bestämma om samtalet ska fortsätta eller inte.
- Tänk på att i ärenden där vi möter en hjälpsökande som misstänks vara utsatt för genusrelaterat våld kan förövaren vara en familjemedlem eller någon annan närstående.

Om en situation uppstår där det viktigaste är att skydda liv och hälsa och händelsen sker akut, kontakta alltid 112. Som frivillig i verksamheten ska man aldrig lämnas ensam att hantera svåra händelser och beslut. Kretsen, kretsstyrelsen och tjänstepersonsorganisationen ska alltid finnas närvarande för att ge stöd. Om incidenten sker inom en tjänsteledd verksamhet så kontakta närmaste chef. Tjänsteperson i beredskap (TIB) finns också redo och kan kontaktas vid svåra överväganden på telefon 08-452 46 50. I alla andra situationer gäller följande:

- Dela aldrig information med andra utan den hjälpsökandes samtycke.
- Dela enbart den information som den hjälpsökande har samtyckt till.
- Dela endast den information som är nödvändig och relevant att dela.
- Dela enbart information till de som måste vara involverade i att tillhandahålla tjänster och stöd.

⁴ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Svenska Röda Korsets Antidiskrimineringspolicy"

⁵ Enligt socialtjänstlagen bör alla – och vissa ska – anmäla om barn far illa: <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/barn-som-far-illa/>

Särskild utsatthet

I vissa fall kan det finnas vissa restriktioner för hur vi ska kontakta en hjälpsökande, eller tillhandahålla stöd utan att samtidigt orsaka ytterligare skada. Till exempel kan vi inte agera på samma sätt när vi möter barn som när vi möter vuxna, eller när vi möter personer med allvarlig psykisk ohälsa. Ta gärna del av dokumentet Rutiner för verksamhet där barn ingår.⁶ I annex 2, kan du läsa mer om hur man skapar en trygg miljö vid psykisk ohälsa.

Om den hjälpsökande är minderårig bör du inkludera vårdnadshavare/ställföreträdande vårdnadshavare eller god man i konversationen om det inte finns tecken på att det skulle utsätta barnet för fara. Det kan också vara socialtjänsten som ansvarar för barnets vård om barnet är placerat i familjehem eller HVB-hem. Dessa måste då kontaktas på samma sätt. Detsamma gäller om den hjälpsökande har en allvarlig funktionsvariation och har en nära anhörig/förvaltare (god man).

I ärenden där vi möter en hjälpsökande som misstänks vara utsatt för genusrelaterat våld eller människohandel bör du ta hjälp av en person som hen identifierar som säker och pålitlig – det behöver inte vara den hjälpsökandes vårdnadshavare.

Papperslösa personer kan riskera särskild utsatthet som är kopplad till deras rättsliga ställning i Sverige, till exempel om personen varit utsatt för våld eller utnyttjats som svart arbetskraft. Det kan även gälla utsatthet bland andra personer utan rätt att vistas i landet.

OBSERVERA! Inkludera inga andra i konversationen om det riskerar att utsätta den hjälpsökande (barn eller vuxen) för ytterligare risker eller faror (principen om att inte göra skada) och tänk på att den som utsätter en hjälpsökande för fara och/eller skada kan vara en familjemedlem eller någon annan närstående. Fler råd och information kring våld i nära relationer finns på Rednet⁷.

I händelse av suicidrisk gäller som tidigare nämnts att när situationen är akut kontaktas 112. Mer information om hur vi arbetar med krisstöd finns också på Rednet⁸. När lokala hänvisningslistor upprättas så ta också gärna med nationella jourtelefoner och annan nationell stödverksamhet. Tänk också på att i alla svåra situationer finns tjänsteorganisationen tillgänglig att ge stöd.

När uppdraget känns tungt har både frivilliga och anställda möjlighet till samtalsstöd. Mer information om vilka möjligheter som finns för stöd och handledning finns på Rednet.⁹

Hänvisning på distans

Även om möjligheterna att bistå en hjälpsökande som vänder sig till Röda Korset per telefon skiljer sig från situationer när den hjälpsökande finns fysiskt närvarande, finns det gemensamma saker att ta hänsyn till. Att lyssna och skapa trygghet i samtalet är lika viktigt samt att endast fråga efter information som är direkt nödvändig för att kunna bedöma om Röda Korset kan bistå eller om personen ska hänvisas till myndighet eller annan organisation. På samma sätt som vid fysiska möten är informationen som ges per mejl och telefon konfidentiell, och personliga detaljer ska användas sparsamt. När det gäller hänvisning till välkända organisationer i Sverige rekommenderas kontinuerliga kontakter för att försäkra sig om att viss verksamhet fortfarande bedrivs och att hänvisningar till organisationen i fråga fortsatt kan göras. När vi delar information om organisationer utomlands (vilket inte automatiskt kan betraktas som hänvisningar) är det viktigt att noggrant förklara att vi inte kan veta om organisationen kan vara behjälplig. Ofta är det att föredra att personen själv får leta på internet efter den hjälp som behövs. Det underlättar också möjligheten att hitta informationen på hemspråket. För vissa länder behöver vi även betona för den hjälpsökande att email och telefon inte kan anses som säkra kommunikationsmedel.

⁶ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Rutiner för verksamhet där barn deltar"

⁷ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Om våld i nära relation"

⁸ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Vad är psykosocialt stöd?"

⁹ <https://rednet.rodakorset.se>, sök "Psykosocialt stöd till rödakorsare"

De åtta stegen till en säker hänvisning

Steg 1: Identifiera problemet – vad behöver den hjälpsökande?

Identifiera den hjälpsökandes behov, risker och egna resurser tillsammans med personen

TÄNK PÅ ATT	UNDVIK ATT
Om det behövs hjälp med översättning, fråga om den hjälpsökande kan utse någon hen känner sig bekväm med som kan hjälpa till.	Tvinga personer att ta emot hjälp genom att vara påträngande och påstridig.
Fråga den hjälpsökande om hen känner sig bekväm med att prata med dig där ni befinner er nu. Hitta en plats där någon inte kan höra ert samtal.	Förutsätta att du vet vad någon vill ha eller behöver.
Lyssna på den hjälpsökande utan att vara dömande. Kom ihåg att våra ordval, ansiktsuttryck och tonfall kan tolkas på olika sätt av olika människor. Innebörden av orden och sättet de sägs på kan därför få önskade effekter.	Pressa den hjälpsökande till att dela mer information än denne känner sig bekväm med. I din roll som lyssnande medmänniska som bistår med information om det stöd som erbjuds, är väldigt specifika detaljer inte nödvändiga.
Försäkra dig om att du förstår den hjälpsökandes behov, genom att ställa följdfrågor och återberätta vad den hjälpsökande har uppgett. Fråga om du har uppfattat hen rätt.	Diskriminera på någon grund, inklusive kön, könsidentitet eller uttryck, ålder, etnisk tillhörighet, ursprung, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller annan bakgrund.
Försök att hålla dig lugn i alla situationer.	Lova saker du inte kan hålla. Överdriv inte heller dina möjligheter att hjälpa.
Förklara att de behov som är beskrivna ligger utanför Röda Korsets kompetens eller uppdrag om det förhåller sig så men att du kan försöka kontakta andra organisationer eller myndigheter som kan hjälpa till. Inhämta den hjälpsökandes tillåtelse att göra detta.	
Sätt upp en tidsram för när du kommer att återkomma till personen.	

Steg 2: Identifiera vilken organisation, myndighet eller annan aktör som kan möta den hjälpsökandes behov

- Identifiera vilka andra som skulle kunna bistå den hjälpsökande.
- Hoppa inte över processer som säkerställer att en säker hänvisning följs på grund av att du har begränsat med tid.

Steg 3: Kontakta dem vi hänvisar till för att kontrollera deras kapacitet och lämplighet

- Om du inte redan är fullständigt säker, kontakta alltid organisationen/myndigheten du avser att hänvisa till för att ta reda på vilka verksamheter de erbjuder och vilka urvalskriterier de har. Du behöver bland annat ta reda på om de kan hjälpa den hjälpsökande och hur de vill att hänvisningen ska gå till.
- Om du regelbundet gör hänvisningar till samma organisation/myndighet bör du med jämna mellanrum kontrollera att den information du har fortfarande gäller.

TÄNK PÅ ATT	UNDVIK ATT
Sätta rätt förväntningar på vilken hjälp som personen kan vänta sig från dem vi hänvisar till.	Dela någon information om den hjälpsökande överhuvudtaget innan personen har gett sitt samtycke.
Se till att det inte blir en kostnad för personen alternativt se till att den hjälpsökande blir informerad om kostnaden.	

Steg 4: Förklara hänvisningen för den hjälpsökande

Informera om vilket stöd den hjälpsökande kan förvänta sig.

TÄNK PÅ ATT	UNDVIK ATT
Ge uppdaterad information och förklara vilken hjälp som erbjuds.	
Förklara det bästa sättet att komma till adressen och informera om eventuella öppettider.	
Förklara varför du rekommenderar den här hänvisningen.	
Komma ihåg att den hjälpsökande har rätt att inte följa hänvisningen.	

Steg 5: Dokumentera samtycke

- Inhämta informerat samtycke innan du delar den hjälpsökandes information med andra. Det är mycket viktigt att personen förstår varför hänvisningen görs och eventuella konsekvenser.
- Kom överens med den hjälpsökande om vilken information som får delas och med vilka.
- Särskilda behov: Om den hjälpsökande är minderårig eller har en intellektuell funktionsvariation inhämtar vi samtycke från samtycke från vårdnadshavare/familjemedlem/gode man.

Steg 6: Gör hänvisningen

- Genomför hänvisningen på det sätt som du har kommit överens om med den mottagande aktören.
- Vid behov, och om det är möjligt, följ gärna med till den mottagande myndigheten/organisationen om den hjälpsökande så önskar.

Steg 7: Uppföljning med den hjälpsökande och den mottagande aktören

- Följ upp hänvisningen med den hjälpsökande och eventuellt den mottagande myndigheten/organisationen för att försäkra dig om att hänvisningen var lyckad.
- Områden för uppföljning inkluderar: fick den hjälpsökande den hjälp och/eller det stöd som behövdes? Vad var resultatet?
- Är den hjälpsökande och/eller vårdnadshavaren nöjd med hänvisningsprocessen samt hjälpen hen/de fick hos myndigheten/organisationen?
- Känner den hjälpsökande sig säker och trygg?

Steg 8: Inhämtad information och sekretess

- Eventuella hänvisningsformulär och dokument som hör till ärendet förvarar vi i låsbara skåp. Kontrollera reglerna kring hantering av personuppgifter (GDPR).
- Diskutera aldrig ärenden offentligt. Dela inte med dig av känslig information utan den hjälpsökandes samtycke.
- Hantera inte och förvara ej konfidentiella dokument utanför kontoret.
- Lämna aldrig hänvisningsformulär öppet utan övervakning (till exempel på ett bord eller synligt på datorn).

OM EN HÄNVISNING INTE ÄR MÖJLIG

- Om man inte kan vara säker på att personen inte kommer att fara illa och att hänvisningen inte får negativa konsekvenser kan det vara bättre att inte hänvisa en hjälpsökande vidare till en annan aktör. Det gäller kanske främst hänvisning till en myndighet. Diskutera istället de konsekvenser som kan uppkomma om till exempel personen varit papperslös under en längre tid och vänder sig till en myndighet.
- I vissa situationer finns det inte heller någon att hänvisa till i närområdet. Undersök då om tjänster kan finnas i ett utökat närområde, kanske digitalt eller på telefon – eller om det finns något annat samhällsstöd.
- Många gånger kan ett aktivt lyssnande vara en hjälp i sig.
- Om situationen blir upprörd, erbjud tröst i en lugnande och trygg närvaro med stöd av kunskap i psykologisk första hjälpen¹⁰ – se bilaga 2.

¹⁰ Läs mer om psykologisk första hjälpen här: <https://www.rodakorset.se/forsta-hjalpen/psykologisk-forsta-hjalpen/>

Bilaga 1 Mall för hänvisningslista

Med rätt förberedelser klarar vi ofta en situation bättre och mer effektivt, oavsett vad som har hänt. I mötet med personer som befinner sig i utsatthet kan det underlätta att redan ha kartlagt vilka andra aktörer som skulle kunna bistå när Röda Korset inte har kapacitet att hjälpa till.

- Fundera över vilka behov och frågor som ofta uppkommer i mötet med de som söker sig till Röda Korset.
- Kartlägg relevanta myndigheter, organisationer och andra aktörer relevanta för olika typer av stöd, till exempel barnskydd, psykisk ohälsa, medicinsk vård, sexuell och reproduktiv hälsa, mödravård, mat och nutrition, materiellt bistånd, ekonomiskt bistånd, boende, juridisk rådgivning och hjälp, socialrättsliga frågor, utbildning, familjeåterförening, funktionsvariation, minoriteter, HBTQ-personer, våld i hemmet, ensamkommande barn, så kallat hedersvåld med mera.
- Uppdatera listan regelbundet så att den är aktuell.

	Verksamhet som erbjuds och för vilken målgrupp	Aktör	Kontaktinformation (namn, telefonnummer, e-post och adress)	Bra att veta (formulär, förutsättningar för att få hjälp, urvalskriterier, kostnader med mera)
1				
2				
3				

Bilaga 2 Psykologisk första hjälpen

Psykologisk första hjälpen utgår från de fem principerna om att främja trygghet, lugn, tillit, samhörighet och hopp för en människa i kris. Det är ett sätt att hjälpa någon i en akut, svår situation. Alla möter vi någon gång personer som har varit med om svåra händelser och befinner sig i kris. Kunskap ger trygghet att kunna agera när det behövs. De tre stegen nedan är grunderna:

1. Se

- Skapa dig en bild av läget.
- Se till att platsen är säker och inte utgör en fara.
- Låt den hjälpsökande närma sig dig eller närma dig försiktigt, respektfullt och håll dig lugn. Presentera dig med förnamn och säg att du finns på plats för att hjälpa till. Ställ frågan: Vad kan jag göra för dig/er just nu? Var beredd på och acceptera att personen kanske inte vill ha din hjälp, eller att du kan bli överöst av frågor och behov.
- Se till akuta behov först. Behöver personen någon medicin (till exempel insulin). Behövs sjukvård, vätska eller värme? ([Lär dig mer om hur man gör fysisk första hjälpen](#))
- Människor som ter sig frånvarande, är utåtagerande eller visar tecken på stark stress behöver prioriteras.

2. Lyssna

- lyssna mer än du pratar.
- Ta reda på vad personen vill och behöver genom att ställa enkla frågor, exempelvis: är du här ensam eller tillsammans med någon? Vill/behöver du kontakta någon? Har du ont? Lyssna efter frågor/oro som behöver få svar. Behöver den hjälpsökande kanske hjälp med att ladda telefonen, få tillgång till nätverk eller information. En del hjälpsökande behöver en avskild plats att sitta på, en näsduk etc. Om det behövs, be den hjälpsökande att välja en person hen känner sig bekväm med som kan hjälpa till att översätta.
- Svara på frågor och ge information. Personen kanske vill veta vad som händer just nu, om andra får hjälp och vad som kommer hända. Försök ge korrekt information, rätta till missuppfattningar och var ärlig med vad du inte vet. Erbjud tröst och stöd.
- Uppmuntra alltid till aktivitet framför passivitet. Egna beslut och ageranden bidrar till en känsla av kontroll. Var samtidigt medveten om att drabbade ibland behöver få avlastning även med enkla praktiska handlingar. Din uppgift är att finna balans så att personen uppfattar situationen som hanterbar. Stöd signalerar trygghet, att det finns hjälp att få, att man inte är ensam. I en svår situation kan drabbade behöva hjälp att prioritera. Sammanfatta och gör en åtgärdsplan för de viktigaste frågorna, just nu.

3. Länka

- Fråga om det finns någon; en vän, familjemedlem, vårdnadshavare eller någon annan, som den hjälpsökande litar på och kan gå till för att få stöd.
- Erbjud det stöd du har möjlighet att erbjuda, till exempel materiellt bistånd, första hjälpen, PSS och så vidare.
- Hjälプ till att länka till annan hjälp om personen så önskar. Se exempelvis till att personen kan få kontakt med sjukvård, juridisk hjälp, kurator eller en mötesplats som håller öppet med krisstöd.
- Berätta bara det du med säkerhet vet, om vad som just nu pågår, vad som ligger framför och hur hen kan få stöd nu och senare.
- Avsluta konversationen stöttande, men skapa inte några falska förhoppningar om du inte har möjlighet att hjälpa till mer.

**Denna handbok är en bearbetad översättning av
Danska Röda Korsets "How to Make Safe Referrals – A pocket guide"**

Handboken är inspirerad av och i linje med:

Inter-Agency Standing Committee (IASC) Reference Group for Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings, *Inter-Agency Referral Form and Guidance Note*, 2017.

IASC, *How to support survivors of gender based violence when a GBV actor is not available in your area (GBV pocket guide)*, 2015.

Red Cross Red Crescent Reference Centre for Psychosocial Support (PS Centre), *IFRC Monitoring and Evaluation Framework for Psychosocial Support Interventions*, 2017.

Länk till IASC:s hänvisningsformulär:

https://interagencystandingcommittee.org/system/files/1866_psc_iasc_ref_guidance_t2_digital.pdf